

Luonnonsuojelulain 83 §:n mukainen poikkeaminen rauhoitetun eliölajin rauhoitussäännöksistä

1 Hakija

Metsähallitus Metsätalous Oy Lappi

2 Asia

Jokihelmisimpukan (*Margaritifera margaritifera*) rauhoitusmääräyksistä poikkeamista koskeva luonnonsuojelulain 83 §:n mukainen poikkeuslupa

3 Vireilletulo

22.5.2026

4 Hakemus

Metsähallitus Metsätalous Oy Lappi hakee lupaa poimia uomien pohjasta jokihelmisimpukoita eli raakkuja (*Margaritifera margaritifera*) kädessä tapahtuvaa tarkastelua varten lajinmäärityksen varmentamiseksi. Lajinmäärityksen lisäksi uomasta otetaan tarvittaessa joitakin erityisesti pieniä yksilöitä mitattavaksi alustavan arvion saamiseksi populaation ikä- ja kokorakenteesta. Raakkuja nostetaan uoman pohjasta ainoastaan välttämätöntä lajinmääritystä ja mittausta varten. Simpukat vapautetaan nostopaikalle välittömästi tunnistamisen ja mittauksen jälkeen. Simpukoita käsitellään aina varovasti ja vahingoittamatta. Kartoituksia tehdään vesikiikaria apuna käyttäen tai sukeltamalla pintavarustuksella.

Metsähallitus Metsätalous Oy tulee tekemään merkittäviä määriä virtavesikunnostuksia valtion monikäyttömetsissä lähivuosina. Metsähallituksen omistajapoliittisissa linjauksissa vuosille 2024–2027 asetettiin tavoitteeksi toteuttaa purokunnostuksia yhteensä noin 400 km vuoteen 2030 mennessä osana Helmi-ohjelman toimeenpanoa. Näistä purokunnostuksista tehdään Lapissa vuosittain noin 34 km. Näin laajojen kunnostustoimien kartoitusten ja kunnostussuunnittelun yhteydessä on todennäköistä, että tulemme havaitsemaan raakkuesiintymiä. Jos vesistöissä simpukoita havaitaan, on tarpeen varmistaa mitä lajia ne ovat sekä tarvittaessa tarkentaa havaittujen yksilöiden kokojakaumaa mittaamalla erityisesti pieniä simpukoita populaation ikä- ja kokorakenteen alustavaksi arvioimiseksi. Kartoituksia tehdään tarvittaessa myös mahdollisten metsätaloustöitä tekevien tai muiden työkoneiden vesistön ylitysalueilla sekä muilla vesissä tapahtuvien töiden vaikutusalueilla, jotta voidaan varmistaa, esiintyykö raakkuja kyseisillä alueilla. Kun raakkuvesistöissä tehdään kunnostustoimia, niihin haetaan erillinen lupa kunnostuksia varten.

Lupaa haetaan ajalle 25.5.2026–31.12.2026 seuraavalle henkilölle: ██████████.

5 Määräykset, joita hakemus koskee

Raakku eli jokihelmisimpukka on luonnonsuojelulain (9/2023) 69 §:n nojalla rauhoitettu. Lisäksi laji on uhanalainen ja erityisesti suojeltava.

Luonnonsuojelulain 70 §:n nojalla on kielletty rauhoitettujen eläinlajien yksilöiden tahallinen pyydystäminen, yksilöiden haltuun ottaminen, siirtäminen toiseen paikkaan tai muu tahallinen vahingoittaminen sekä yksilöiden tahallinen häiritseminen, erityisesti eläinten lisääntymisaikana, tärkeillä muuton aikaisilla levähdysalueilla tai muutoin niiden elämänsäkierron kannalta tärkeillä paikoilla.

Lupa- ja valvontavirasto voi luonnonsuojelulain 83 §:n 1 momentin mukaan myöntää luvan poiketa 70 §:ssä säädettyistä kielloista, jos siitä ei ole haittaa eliölajin suotuisan suojelutason säilyttämiselle tai sen saavuttamiselle.

Luonnonsuojelulain 34 § mukaan Natura-alueen suojeluperusteena olevien luontoarvojen merkittävä heikentäminen on kielletty.

6 Päätös ja lupaehdot

Lupa- ja valvontavirasto myöntää hakijalle luvan poiketa jokihelmisimpukkaa koskevista luonnonsuojelulain 70 §:n kielloista hakemuksen mukaisesti seuraavin ehdoin ja tarkennuksin:

1. Lupa on voimassa 31.12.2026 asti.
2. Lupa koskee Lapin maakunnan aluetta.
3. Lupaa saa käyttää vain hakemuksessa mainittu henkilö.
4. Lupaa oikeuttaa raakkujen nostamiseen uomasta ainoastaan tunnistusta ja mittauksia varten. Pyydystettyjä simpukoita on käsiteltävä niin, ettei niiden hengissä säilymistä vaaranneta. Luvan haltijalla on oltava tieto ja taito siitä, miten lajia käsitellään. Pyydystetyt simpukat on palautettava niiden alkuperäisille paikoilleen mahdollisimman nopeasti tunnistuksen ja mittauksen jälkeen.
5. Lupa ei kata raakkuvesistöjen kunnostuksiin liittyviä mahdollisesti tarvittavia yksilöiden siirtoja, niihin on haettava lupa erikseen.
6. Tämä lupa tai sen kopio on oltava mukana toimenpiteitä tehtäessä (esim. puhelimessa) ja pyydettyäessä lupa on esitettävä.
7. Hakija vastaa tarvittaessa yhteydenpidosta muihin viranomaisiin ja maanomistajiin.
8. Lupa- ja valvontavirasto valvoo lupaehtojen noudattamista. Luvan valvonnan yhteydessä voidaan tarvittaessa tehdä tarkastuksia.
9. Kartoituksessa tehdyt havainnot jokihelmisimpukan esiintymistä tulee tallentaa Metsähallituksen LajiGIS -järjestelmään tai Suomen Lajitietokeskuksen Laji.fi-tietojärjestelmään 31.3.2027 mennessä.

10. Luvan käytöstä on raportoitava Lupa- ja valvontavirastolle 31.3.2027 mennessä. Raportti toimitetaan viraston kirjaamoon osoitteeseen kirjaamo@lvv.fi tämän päätöksen asiatunnuksella varustettuna.

7 Perustelut

Jokihelmisimpukka on luonnonsuojelulain 69 §:n 2 momentin ja luonnonsuojeluasetuksen (1066/2023) perusteella rauhoitettu eliölaji, joka on asetuksella määritetty uhanalaiseksi ja erityisesti suojeltavaksi. Lajin yksilöiden tahallinen tappaminen tai pyydystäminen, yksilöiden eri kehitysasteiden ottaminen haltuun, siirtäminen toiseen paikkaan tai muu tahallinen vahingoittaminen sekä yksilöiden häiritseminen on luonnonsuojelulain 70 §:n mukaan kielletty. Lupa- ja valvontavirasto katsoo, että poikkeamislupahakemuksen mukaiset toimet edistävät jokihelmisimpukan tutkimusta ja seurantaa. Jokihelmisimpukan populaatioiden tilan tutkiminen on myös osa ympäristöministeriössä vuonna 2021 valmistunutta jokihelmisimpukan suojelun strategiaa ja toimenpidesuunnitelmaa.

Vaikutus suotuisaan suojelutasoon

Eliölajin suojelutaso on suotuisa, kun laji pystyy pitkällä aikavälillä säilymään elinvoimaisena luontaisissa elinympäristöissään eikä sen luontainen levinneisyysalue supistu. Suotuisaa suojelutasoa tarkastellaan paikallisella, alueellisella ja valtakunnallisella tasolla.

Lupa- ja valvontaviraston katsoo, että hakemuksen mukaisesti toteutettuna simpukoiden pyydystys sekä paikan päällä tapahtuva mittaus ei vahingoita simpukkayksilöitä. Toimenpiteiden jälkeen simpukat palautetaan kiinniottopaikalle. Yksilöiden nostamisella uomasta lajintunnistusta ja mittausta varten ei näin ollen ole vaikutusta lajin suotuisalle suojelutasolle.

Natura 2000 -alueiden suojeluperusteet

Tutkittavien raakkupopulaatioiden mahdollisesti sijoituessa Natura 2000 -alueille, on huomioitava, että luonnonsuojelulain 34 §:n mukaan Natura-alueen suojeluperusteena olevien luontoarvojen merkittävä heikentäminen on kielletty. Lupa- ja valvontavirasto toteaa, että hakemuksen mukaiset toimenpiteet edistävät myös Natura-alueiden luonnonarvojen turvaamista, eivätkä täten heikennä suojeluperusteena olevia luonnonarvoja. Edellä olevan perusteella hakemus täyttää luonnonsuojelulaissa määritellyt poikkeusluvan myöntämisen perusteet ja poikkeuslupa voidaan myöntää.

Lupaehtojen perustelu

Metsähallituksella on tulossa mittavia virtavesikunnostuksia Lapin alueelle, ja on todennäköistä, että kunnostuksissa löydetään raakkuesiintymiä. Lajin tunnistus on tärkeää myös kohteilla, joiden läheisyyteen sijoittuu metsänkäyttöä tai muita töitä, jotka edellyttävät vesistön ylityksiä tai vaikuttavat vesistöön. Täten on perusteltua myöntää poikkeamislupa kattamaan koko Lappi. Yksilöiden mittaus antaa tärkeää tietoa populaation ikä- ja kokorakenteen alustavaan arviointiin.

8 Sovelletut oikeusohjeet

Luonnonsuojelulaki (9/2023) 34 §, 70 §, 83 §, 121 § ja 134 §

Laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa (13/2003) 19 §

Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019) 122 §

Valtioneuvoston asetus Lupa- ja valvontaviraston maksuista vuonna 2026 (1177/2025)

9 Päätöksen voimaantulo

Lupa- ja valvontavirasto on lain oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019) 122 §:n nojalla päättänyt, että tämä päätös pannaan täytäntöön lainvoimaa vaille olevana. Luvan mukaisiin toimenpiteisiin tulee voida ryhtyä ennen kuin päätös on saavuttanut lainvoiman.

Jokihelmisimpukan suojeluun liittyvät toimenpiteet sekä populaatioiden tilan tutkiminen on osa ympäristöministeriössä vuonna 2021 valmistunutta jokihelmisimpukan suojelun strategiaa ja toimenpidesuunnitelmaa. Jokihelmisimpukoiden esiintymien varmistaminen vesistöön vaikuttavissa hankkeissa sekä tutkimus- ja seurantatulokset ovat olennaisia lajin suojelemiseksi ja siten yleisen edun kannalta. Tutkimusta on voitava tehdä tehokkaasti koko luvan kattaman ajan. Päätöksen täytäntöönpanoa ei näin ollen voi yleisen edun ja tutkimuksen luonteen vuoksi lykätä.

10 Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Pohjois-Suomen hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on liitteenä, päätös on annettu tiedoksi tavallisella sähköisellä tiedoksiannolla.

11 Käsittelymaksu

Maksutta. Luonnonsuojelua edistävään tutkimus- tai opetustarkoitukseen myönnettävät poikkeukset ja luvat ovat maksuttomia.

12 Asiakirjan hyväksyntä

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty. Asian on esitellyt luonnonsuojeluasiantuntija Marja Hyvärinen ja ratkaissut ryhmäpäällikkö Johanna Kullas. Päätös on hyväksytty sähköisesti. Merkintä hyväksynnästä on päätöksen viimeisellä sivulla.

Liitteet

Valitusosoitus

Jakelu

Lupa- ja valvontavirasto julkaisee päätöksen luonnonsuojelulain 121 §:n mukaisesti internetsivuillaan.

sähköpostitse: Metsähallitus Metsätalous Oy Lappi (hakija)

Tiedoksi

Ympäristöministeriö kirjaamo.ym@gov.fi

Lapin elinvoimakeskus kirjaamo.lappi@elinvoimakeskus.fi

Lupa- ja valvontavirasto

Postiosoite: PL 20, 13035 LVV

Puhelinvaihde: 0295 254 000

kirjaamo@lvv.fi | lvv.fi

Tämä asiakirja LVV-U/91936/2026 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument LVV-U/91936/2026 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Hyvärinen Marja C 05.06.2026 08:01

Ratkaisija Kullas Johanna 05.06.2026 13:32